Контрольный экземпляр

Масса а мехкий пролетареш, вlашагlкхета!

СЕРДАЛО

СОВЕТСКИ СОЮЗА КОММУНИСТИЧЕСКИ ПАРТЕ НОХЧ-ГIАЛГIАЙ ОБКОМА, НОХЧ-ГIАЛГIАЙ АССР ЛАКХЕХЬАРЧА СОВЕТЕИ МИНИСТРИЙ СОВЕТЕИ ОРГАН

«СВЕТ» ОРГАН ЧЕЧЕНО-ИНГУШСКОГО ОБКОМА КПСС, ВЕРХОВНОГО СОВЕТА, И СОВЕТА МИНИСТРОВ ЧЕЧЕНО-ИНГУШСКОЙ АССР

Газет арадувл 1923 шера денз • ШОАТТА, 16 февраль, 1979 шу. • № 18 (5994). • Мах 2 кепиг.

НОХЧ-ГIАЛГIАЙ АССР ЛАКХЕХЬАРЧА СОВЕТА ПРЕЗИДИУМЕ

Нохч-Гlалгlай АССР Лакхехьарча Совета Президиуме СССР Лакхехьарча Совета Союза Советен Къаьмнийн Советен хоржамаш дара йолча округни хоржамийн комиссеш секретарийн республикан халкъан депутатийн районийн городскойн Советийн исполнительни комитетийн секретарийн совещани хилар. Цига ладийгlар СССР Лакхехьарча Совете хоржамаш дара Нохч-Гlалгlай АССР-е ехча кийчонах РСФСР-гара СССР Лакхехьарча Совета Къаьмнийн Совете хоржамаш дара йолча, хоржамийн комиссе дийцача дешна итогех лаьцна Нохч-Гlалгlай АССР Лакхехьарча Совета Президиума председатела Х. Х. Вокова лаьцна докладага. Цига шитта белгалдир хоржамийн комиссейн республика жоьтигашкара Советийн исполкомийн хоржамийн кампанеца дуьвзденна аргlанира декхараш.

ТОЛАМЕ КЪАХЬЕГ

Карабулакски химически реагентийн завода хьалхарчу шовлагlа найда цlйбу техникески хийн ноача бийдали lан замалехьа гlоралийча балха тlа чlоагlа хьоьзамаш хул. Баьгда, цу халонашна хьежа ца lеш заводхоша толамца тlехкхоачашъйна 1979 шера хьалхарчу бетта планан тlайца социалистическа декхараш.

Планагlа 536 эзар сомин яхка мара ца езача, цар маькала яьккха продукци 540 эзар сомин маьхза я. Юкъар во яц. СССР Лакхехьарча Совете хоржамаш хулача денна кердача къахьегама совгlаташца пайдаьбина дага ба заводхой.

А. СИНЧИКОВ.

ДАХА МА-ДОАГГIАРА НАКЪАГIОРГДА ВАЙ ХОРЖАМИЙ ДЕННА!

Парте Кхайкарал — халкъа уйлаш

Укх деношка тха механически мастерске гулбенача болхлошта КПСС Центральни Комитето вай мехкарча харжархошка дахча Кхайкарал lодийшар керда техникина lомаяра волча инженера Лебедев Анатолий Сергеевича.

— Кхайкарали тlа йоах, — яьлар цо. — хоржамашта хьалхарча собранешка дерригача халкъо дувц вай вахара лоархlамогlа дола дешаш, паччахьалкхен бохкама, общественни организацей болх дlахо тоабара тlеерзаль замечанеши предложенешши кхувл. — Собранешка къахьегамхоша дувц, — яьлар дlахо Лебедева, — пятилетна планаш кхоачашъеча шоашта карагlдаьннараш, де дезарий планаш. Вай механизаторашен ремонтникашен айденнача хьинарца къахьег хоржамашта хьалхарча деношка.

Пятилетна дикъалагlча шера бlаьстанна дикача кийчоница ненъабахара цар хlаьлехьа тоаль яьккхай 36 трактор, шки квартала планагlа е дерригача lай тоае езараш 37 йолча. хий деттаж йола ДДА-100М яж машинаш тоаьлй 16. еррига а тоае езараш 18 йолча.

Ший къамаьл йистодоалаш Лебедева тlехьийхар механизатораш а совхоза берригa болхлой а хоржамий дийнахьа. 4 марта, коммунистийн парте боацарийн блока кандидаташта тlехьа цхьа барт болаш кхаж тассара.

Къамаьлаш дьча механизатораша Ческов Юрий Дмитриевича, Вабсков Владимир Анисимовича, Алабин Валентин Константиновича хьаллаьцар цо даь къамаьл.

Собраше цхьа барт болаш дош делар «Родина» яхача совхоза къахьегаш болча харжархоша, берригача советски мехка харжархоша а санна, барт-цхьоагlонца кхаж тоссаргхиларах.

Анатолий ИСУПОВ,
Грозненски района «Родина» яхача совхоза машиний хоена заведующи.

Совхоза гурахьен укх lайн план-графикагlа 20 трактор, 5 ялат чуяцаш йола комбайн, еррига тlехьазовза инвентарь тоае езаш бар. Урус-Мартановски района «Красноармейский» совхоза механизатораш. Хlанзе а кийчон мутlаре дlаоттаьй 17 трактор, 4 комбайн, еррига тlехьазовза инвентарь.

КПСС ЦК Советски Социалистически Республикай Союза берригача харжархошка, гражданашка укх деношка дахча Кхайкарала жоп а луш, цар дош деннад еррига техника 20 февраль тlакхачалехьа тоаль яккха.

Техника тоеш къаьстта хьинаре къахьег тракторий мотораш тоадеча слесара «Знак Почета» ордена кавалера Абдулхажиева Зилаьде, токара Цакиев Моале, тракторий вlашагlъехкача слесара Эльхажиев Мохьаде, кхычар.

Керда механизатораш кхебара, къонабарий говзал лакхъяра йоагlа йовхо ю боахаме. Совхоза вlашагlъехкача механизаторский курсашка хlане деш 24 саг ва. Царна хьехаш ба болхлама хьерттера специалисташ: совхоза кертера инженер Машаев Сулейман, кертера агроном Ирипханов Александр, механически мастерски заведующи Хасанов Шайрани.

СУРТАШ ТIА: хьалхарчун тlа трактора мотор тоабеш воал совхоза дикагlоола слесарь Абдулхажиев Зилади: шоллагlчу тlа механизаторий курсашка деша багlарашта хьехаш ва совхоза кертера инженер Машаев Сулейман.

И. ПЛИЕВА суртш.

Хlаране хьинар совдоаккхаш

Грозненски ремонтно-механически завода клуб болхлоех, гlулакхерча мехах, инженерно-технически балхахоех хьалйиза яр.

КПСС ЦК Советски Союза гражданашкий харжархошкеи дахча Кхайкарала хетаь митинг яр укхаза.

Ше митинг хьесалаш профсоюза заводской комитета председатела Виктор Карпович Бунина дош делар завода парторганизаце секретаре Виндх Галина Кремсевна.

Цо лоацца дlадовоийтар цига хинначарна из лоархlам болаш дола политически документ.

Хоржамаш хулача донга гаргакхоачаш лакха къахьегама оасарле йолаш болх бу заводхоша. Цу денна къахьегама совгlат кийчдеш ба уж.

Цу хьакъехьа къамаьлаш дир токара Силкова, котельщика Иваненко, газоэлектросварщика Крайбаста, инженера Лазина.

Заводхоша шоай резолюце тlа дlаяздир: «4-ча марта цхьана сенно массане а кхаж тоссаргба вай коммунистийн парте боацарийн блока вихалашта тlехьа».

Я. БУБНЕНКО.

Къоабал а ду хьал а лоац

Ножкхача безамца, уйла тlалхийта дийшад аз Советски Социалистически Республикай Союза берригача харжархошка, гражданашка даь Советски Союза Коммунистически парте Центральни Комитета Кхайкарал.

Дог гlоадоахаш да парте кулгалца 1974 шера, СССР Лакхехьарча Совете хоржамаш хинначул тlехьагlа, тахналца халкъа боахама культурен дегlахувлача. КПСС ХХV-ча съезда решенеш вахаре лерригlа чакхйоахача советски нахе карагlдаьннараш. Аз нента вокхийи ву дунен тlа мачар чlоагlбара тlехьа парте кlаьд па луш чакхбоахача бернатеча наькъах. Тlа-тlа тоалуш латт бахача наькъа хьал-торо, диззагlа кхоачашхул цар духовнийи культурийн хьашташ, дукха хlама карагlдаьннад коммунистически дог-уйла йолаш вола саг хьалакхевеча.

Парте дош дег тlаро хьал а лоацаш, тха издательства болхлоша кхы а хьинарегlа къахьегарга наха коммунистически кхетам балара гlулакха пайда луш, цар эстетически а художественни а хьашташ кхоачашдеш дола литература арахецара.

С. ШАДИЕВ,
Нохч-Гlалгlай книжни издательства веккхагlвола редактор.

ДОГ-БЕЗАМ БОЛЧА ХЬАЛАШКА

Нохч-Гlалгlайчене дlахохьош да СССР Лакхехьарча Совете депутаталла харжа кандидатеш баьчарца харжархой вlашагlкхетараш. Цига цlаьхха а кlаьта хьахьоех коммунистийн парте боацарийн блока кандидаташта къахьегамхой чlоагlа раьза хилар, партен халкъеи кхьоагlо йохаргlйоацаш хилар. Цу вlашагlкхетарашка хержа оттабарий дикача гlулакхех дувцаш санна шоай коллективаш КПСС ЦК СССР берригача харжархошка, гражданашка дахча Кхайкарала жоп а луш, 4 марта хургдолча хоржамашта миштта кийчо яь яагъяккха дага а хьахойт цига къамаьлаш дечар.

Тlеха аьнка хьалдизадар Сунженски районих культура Цlа. Цига вlашагlкхийттабар СССР Лакхехьарча Совете хоржамаш дара № 399 йолча Сунженски хоржамий округера харжархой. Цу округе гlолла шоаш мехка лакхерча законодательни органе харжа оттаваьча Гl. Ахриева цlерагlча «Электроинструмент» завода токарца Дзармотов Суламбика Мусайца вlашагlкхета баьхка укх чlоагlа догаш гlоадаьннен безамен бар.

Вlашагlкхетар хьадийллар КПСС Сунженски райкома хьалхарча секретара В. И. Гулаева.

Цул тlехьагlа трибуна тlа ва кандидата доверенни вола Карабулакски рудни йоацача материалий завода кертера инженер В. З. Долаков. Цо белгалдаьккхар, М. С. Дзармотов хьинаре къахьегарца, коллектива общественни вахаре шерра дакъа лацарца шоай заводе чlоагlа лоархlаш хилар, хlаьта хlана шийна тlадуллаш дола сийлен гlулакх а харжаркхой тешам ца боабеш кхачашдергхилара ше дог тайша волга. Тlаккха цо берригa харжархой тlахьийхар цунна тlехьа 4 марта кхаж тассара.

Шоаш СССР Лакхехьарча Совета Союза Совете депутаталла харжа кандидаталла ваьр хьаллоэваш могавеш къамаьлаш дир вlашагlкхетаре «Сельхозтехника» МРО ремонтни мастерской слесара В. Н. Бородавко, райбыткомбината цеха начальника З. Х. Евлоевас, Кирова цlерагlча колхоза кертерча агронома М. А. Гагиева, «Ассиновский» совхоза болхлочо М. П. Чутуловас, кхычар.

Гулбеннараша района экономика, культура дегlайоалара, къахьегамхой социальни вахар тоадара тlадерзадаь дола наказаш делар шоай кандидата.

Ший ниттa сий дарах харжархошта дег тlара баркал аьлар М. С. Дзармотова. Цар хьашташ кхоачашдара ше хьинари низи кходергдолаш воацилга хьааьлар цо.

х х х

Партена Советски правительствана гонахьа кхы а чlоагlагlа кхотабенна делача денна — СССР Лакхехьарча Совете хургдолча хоржамашта — накъабоалх советски нах. № 398 йолча Гудермески хоржамий округа харжархой вlашагlкхийттан шоаш цу округе гlолла СССР Лакхехьарча Совета Союза Совете депутаталла харжа кандидаталла оттаьча Шалински района «Южный» совхоза доярица Аюбова Зара Салмановнайца.

Вlашагlкхетар хьадийллар КПСС Гудермески горкома хьалхарча секретара А. А. Чайкина.

Къамаьл де дош лу кандидата доверенни волча Шалински района «Южный» совхоза коллектива вакала С. Д. Диканиевна. Цо гулбеннарашта ма-ярра дlайовзийт З. С. Аюбовай биографи, из дика къахьегамхо, хьинар дола общественница хилар белгалдоаккх.

Цул тlехьагlа шоай коллективай цlерагlа берригa харжархой З. С. Аюбовай кандидатуре хьаллацара а цунна тlехьа 4 марта кхаж тассара тlахьийхар вlашагlкхетаре къамаьлаш дьча Р. М. Черновас — Гудермески медицински инструментий завода инженера, Е. С. Медведевас — локомотивни депо планово-экономически отдела начальника, Н. С. Зоринас — горбыткомбината болхлочо, кхычар.

Вlашагlкхетаре хиннараша безаме тlайийцар цул тlехьагlа Аюбова Зара Салмановнас даь къамаьл. Цо баркал аьлар харжархошта, мугlарера къахьегама саг мехка эгара лакхерча законодательни органе харжа йиш хулийта хьалаш lалащдеча Коммунистически партена, тешам белар шийна денна наказаш кхоачашдара хан низи кходерг ца хиларах.

* * *

Нохч-Гlалгlай АССР-гара № 673 йолча Ачхой-Мартановски хоржамий округе гlолла СССР Лакхехьарча Совета Къамий Совете депутаталла харжа кандидаталла оттаваьча «Сунжанефть» НГДУ электромонтерaца Самойленко Александр Ивановичаца вlашагlкхийтар цу округера харжархой.

Вlашагlкхетар хьадийллар парте Ачхой-Мартановски райкома хьалхарча секретара А. Т. Харикова. Цо белгалдаьккхар, вай берригача мехка санна шоай районе а хоржамашта кийчо яра шерра болх баьрга хилар, болхлой, ихаций хьайбаши лелaдерий къахьегамен политически хьинар айдаре Советски Союза берригача харжархошка, гражданашка Коммунистически парте Центральни Комитето дахча Кхайкарало чlоагlа новкъостал даьлга, цудулъа цlаьхха а шоай торонашка а хьожаш, кастта хургдолча хоржамий сийна кхы а доккхагlа дола декхараш цар тlаийдеч.

Трибуна тlа ва депутаталла харжа оттаваьчун доверенни вола «Новосельский» совхоза профсоюза болхлой комитета председатель Ш. А. Денисултанов. Цо дийцар А. И. Самойленко болха а вахара а гlулакхех. Белгалдаьккхар «Сунжанефть» НГДУ электромонтер волча цо ший къахьегама декхар тlехдина кхоачашделга, коллектива общественни вахаре хьинаре дакъа лоацилга.

Цо аьнар а А. И. Самойленко кандидатура а хьаллоацаш къамаьлаш дир вlашагlкхетаре Ачхой-Мартановски № 1 йолча юкъерча школа хьехархочо Е. Н. Пьяныха, райпо продавщицас М. Межидовас, халкъа депутатий Бамутски юрта Совета исполкома председатела С. Медова, «Самашкинский» совхоза трактористкас Э. Менгиевас, кхычар.

Харжархоша шоай къахьегама а социальни а вахарца дувзденна дола наказаш делар депутата.

Тlаккха къамаьл даьча А. И. Самойленкос тешам белар гулбеннарашта цар хьаштаи дlадехарахи кхоачашдара ше бlу къожабергболаш ца хиларах. Ший ниттa сий дарах харжархошта баркал а аьлар цо.

х х х

Самарднйнахьа дукха наз вlашагlкхийттабар Наурски районии культура Цlагlа. Укх гулбеннабар шоаш Нохч-Гlалгlай АССР-гара № 675 йолча Наурски хоржамий округе гlолла СССР Лакхехьарча Совета Къамий Совете депутаталла харжа кандидаталла оттаьча Наурски района Ленина цlерагlча трактористкаца Финогенова Надежда Сергеевнаца вlашагlкхетара.

Из вlашагlкхетар хьадийллача парте Наурски райкома хьалхарча секретара А. М. Карагичевас яьлар:

— Хlанзара хоржамаш lалаьмате боаха лоархlам болаш-да КПСС ХХV съезд хиннача а мехка Керттера Закон тlайийцачул а тlехьагlа эгара хьалха чакхдоахаш хиларца. Цул лоархlам кхы а айбеши хоржамашца бувзабенна берригa организаторски массово-политически болх кхы а тоабелген шербелген дlадехаш да укх деношка КПСС ЦК Советски Союза берригача харжархошка, гражданашка даь Кхайкарал.

Къамаьл де дош лу кандидата доверенни йолча, Наурски района Ленина цlерагlча колхоза профсоюзни комитета председатела Л. В. Жуковайна.

Цо дlайовзийт гулбеннарашта кандидата биографи.

Вlашагlкхетаре шитта къамаьлаш дир Наурски района «Калиновский» совхоза болхлочо А. И. Сайкос, «Наурский» совхоза трактористка В. А. Басовас, халкъа депутатий Савельски юрта Совета исполкома председатела М. С. Майрбекова, райбольница керттерча лоро С. А. Магомедова, кхычар. Цар дег тlара раьза хинна хьалхьацар нов. Н. С. Финогеновай кандидатура.

Чlоагlа безаме тlайийцар вlашагlкхетаре хиннараша нов. Н. С. Финогеновас даь къамаьл. Цо баркал аьлар мехка лакхерча законодательни органе ше депутатала харжа оттарах.

КАГИРХОЙ ЕРРИГСОЮЗНИ ЛЕНИНСКИ КОММУНИСТИЧЕСКИ СОЮЗА ЦЕНТРАЛЬНИ КОМИТЕТО БЕРРИГАЧА КЪОНАЧА ХАРЖАРХОШКА ДАЬ

КХАЙКАРАЛ

Комсомольцаши комсомолкаши, кагий нахи мехкарийи! Советий Мехка къона гражданаш!

Вай деррига халкъ сийлахьча событена — пачхьалкхей lаьдала эгара лакхерча органе — СССР Лакхехьарча Совете хоржамаш де кийчо еш да.

Советски наьха деташка, комсомольцей, кагийча нахей мехкарийи деташка кlоаргга чудилад Советски Союза Коммунистически парте Центральни Комитето берригача харжархошка, Советски Социалистически Республикай Союза гражданашка даь КХАЙКАРАЛ.

Вай Даймохк дlахо дегlабоалабара, дунен халкъашта юкъера цун сий чlоагlдара ленински парте ю йоаккхо хьахьожаш да КПСС ЦК Кхайкарал, цо кердача низаца гlулакх дегlаехача социализма общества, советски вахаре хьисаьна боккъонца дола коммунистически маlаьни демократизми. Коммунистически парте хьалхленца хьоло[illegible] советски халкъа карагlдаьнача доккхийча хlамаша къона тlехье чlоагlагlа гlаьд а дувьа, цунга доккхал а дайт.

Центральни Комитето дахча Кхайкарал тlа Ленински комсомола, советски кагирхой лакха мах беро Советий Мехка кагирхой хьинар айду, коммунизм бахьане керда къахьегама коталонаш яхара дегаш урауьттаду.

Комсомольцаша, берригача советски кагирхоша чlоагlагlа къоабал а ю, цхьатерра хьал а лоац хьамсарча Коммунистически парте хьалхъалера чурей арахьарей политика. КПСС Центральни Комитета, тешаме ленинец, гlораьнна политически паччахьалкхен деятель новкъост Леонид Ильич Брежнев керте латтача ЦК Политбюрона, къонгаша даьшта санна, баркал оал вай Дахен низа чlоагlбара, вахара хьал-торо тоавра, лаьттан тlаьра машар чlоагlбара даим йоавхо ярах. Керда турпала гlулакхаш нарагlдуьлара хlара комсомолец, зlамига саг. Йоl тlахьех ВЛКСМ XVIII-ча съездага Ленински комсомола 60 шу дизарца дувзаденнен КПСС Центральни Комитето дайтача моаршалаши, новкъоста Леонид Ильич Брежнева дас санна аьнача дешаша, парте деннача доккхача совгlато — КПСС ЦК памятни Цlеча байракха.

Сийлахь-доккха праз а сийлахь-боккха бехктоккхам а ба коммунизм хьалъеча Октябра дахьене — Советий Мехка граждании кулга, партен халкъен исторически карагlдаьнарашца бувзам болаш хулга.

Советски кагирхошта дукха хlама деннад — болх бе, деша, сийрда кхоане хьае торо еннай. Вай кагирхой вахахарчу бол шоаш гармонически дегlахувлара, массе оагlорахьара дегlаахара, хlама хьакхоллаш творчески къахьегара lаадьмате йоккхий торонаш а йолаш.

Парте кагирхой ленински йоакхо елга къаьгта хьахьекхад СССР кердача Конституце тlа. Йоккхий торонаш хьайийлдай кагирхошта общества гlулакхашта доал дара, коммунизм хьалъеча кхы а хьинарегlа дакъа лацара. Кхыча общественни организацешца цхьана ВЛКСМ-а законодательни инициатива хила бокъо еннай. Тахан 720 эзар совгlа зlемига саги йоlи да Советски lаьдала органашка мехка кагирхой викалаш болаш.

Хьамсарча Коммунистически партена, Ленина партена гонахьа айхха шийн мутlараш кхотадаьд къонача ноахало. Кагирхой деташка сийрда йоаг революционни патриотизма цlена цlи, керда общество хьалъяра сийлахь-доккхача гlулакха тlехь толамаш совдахара дола нигат! Мах баь варгвоаца тlехьале — Коммунистически парте советски халкъа башха-дика традицеш йолаш мехка кагирхой. Парте хьалхленца комсомол ше а lомалу, кагирхой а lомабу ленински хьисапе бахен болх бе, доккхагlдолча новкъаний гlулакх дахьа хьакъ долча тайпара дlахо дахьа, коммунистически идеалий мутъахара тlехьа къоасам доаттабе. Хlара къонача сага боккъонца дола хьакъалера вахара учебникаш а хиина дlаоттад «Зlамига латта», «Юхадийнадар», «Цалина» яха Леонид Ильич Брежнева книжкаш.

Деррига советски халкъ санна тахан Ленински комсомол КПСС ХХV съезда, Центральни Комитета мольски ноябрьски (1978 ш.) Пленумий исторически решенеш кхоачашъяра тlехьа тlагlертта боалх беш я. Парте Кхайкарала жоп а луш дикъалагlча шерен бlарчача ктлагlча пятилетнай планаш кхоачашъяра тlехкхоачашш яра дерригача халкъо йоаржала социалистически кхьа хьинаре юкъебахаб комсомольцаши кагирхойи. Къонача къахьегамхоша общественни производства эффективность лакхъяра, болх тlехдика бера, кхоа баран хьурмет даран тlехьа къоасам доаттабу.

Къахьегама турпалал а гойташ Ерригсоюзни ударни комсомольски гlишлонийн къонача гlишлонхоша хьалъеш латта объекташ халахьеи ханах хьалхеи эксалуатаце дlачутелга lалашду.

Лаьтта ледадара культура лакхъеча, еррига юртбоахама культураш хьувкъаеча, хьайбай продукци алсамйоаккхача шоашкара доагlа дакъа юкъехкухь юрташкарча къонача къахьегамхоша, цар хьинаре дакъа лоац Нечерноземье дегlайоалеча.

Къонача lилмахоша, халкъа боахама специалисташа хьинаре дакъа лоац lилматехнически прогресс сихъяра лоархlаме дешаш къестадеча, lилмана, техникана керда карагlдаьннараш, толашагlйола опыт производствана юкъехкухьача.

Творчески кагирхоша шоай таланти говзали вай халкъа карагlдаьнача турпален гlулакхашта хетаю.

Къонача бlухоша кlаьд ца луш эргайоахаш тоаю тlемен политически кийчо, социализмана сийлахь-доккхий карагlдаьннараш лорадеш фе хатт.

Дешархошен студенташен тlетеllа знанеш lомаю, болхлой класса, колхозни ахархой, халкъа интеллигенце мутlарашта юкъе баха кийчлу.

«Эффективностен дикален пятилеткана — къоавбарий хьинари кхоллами!» яха патриотически болам дlаболабаьб тхьаь барийтта миллион йолча Ленински комсомоло. В. И. Ленин ваь 110 шу дизара сийна шерагlа яржаш латт революце баьча дахене — Ленински мемориало КПСС ЦК памятни Цlеча байракха юхе сурт даиккхийтара тlехьара яхь, массанахьа кийчлуш ба ерригсоюзни ленински поверна чакхъяккхара.

Хlара шера тlа-тlа лакхлу парте хьинаре гlонча хиларах тарра коммунизм хьалъяра ерригача участкашна, кагирхошта коммунистически идейни болаш, советски патриотизм, пролетарски интернационализм йолаш, лакха организационности дисциплинен йолаш, нравственни цlена, хьинаре вахара позица йолаш, буржуазни идеологии мораля гоама йолаш кхетам балара Ленински комсомола лоархlам.

Пролетарски интернационализма принципашта тешаме болча вай мехка комсомольцаша, кагийча нахен мехкарашен дlахо йодача хана а чlоагlдергда вежарашха долча социализма мехкашкарча кагирхошцара доттагlлена цхьана гlулакхаш леладарен бувзамаш, империализмана, колониализмана, неоколониализмана духьаларча, реакценен фашизмаен духьаларча машаран халкъий кхерамзленнен тlехьарча, къаман кортамукъаленнех социальни прогрессин тlехьарча берригача къовсамхошцара барт-цхьоагlо.

Хlанзара хоржамий кампане чакхйоал советски халкъа — мехка вахзача даь политически къахьегамен хьинар геттара чlоагlа айденнача хьале. Хоржамашта хьалхарча собраней доккъошхоша СССР Лакхехьарча Совета депутаталла кандидаташ ба вайна цlераш лахай Коммунистически партен Советски паччахьалкхени кулгалхой. Цо кердача низаца хьахьоех халкъ дьамсарча партена дег тlара баркал оалаш хилар, цо парте чурен арахьарен политика чlоагlа хьалоацаш хилар.

Депутаталла кандидашта юкъе — халкъа дикагlа бола къонгаши мехкарийи, цу даькъе ба комсомольцаш, къахьегама къона турпалаш, политически общественни вахаре хьинаре дакъа лоацараш. Халкъа кандидашта хьагойт болхлой, ахархой, халкъа интеллигенце йохаргйоаца цхьоагlо, мехка деррига къаьмний народностийи вошал, советски наьха тlехьенгаро тlехьента дувлаш хьауха гlуланхаш.

Къона харжархой!

1979 шера 4 марта шоай доккха гражданин декхар кхоачашде — СССР Лакхехьарча Совете хоржамаш хулача дакъа лаца дезаш да шо. Вай мехка хоржамаш — из дерригача советски халкъа цlей да. Из къаьстта дег чу доссарица эгара хьалха кхаж тасса боагlарашта. ВЛКСМ Центральни Комитето хоржамаш хулача дийнахьа коммунистийн парте боацарийн йохаргlйоацача блока — турпала советски халкъа дикагlболча викалашта тlехьа цхьа барт болаш кхаж тасса тlахьех шо!

СССР Лакхехьарча Совета депутаташ хоржаш вай кхаж тоссаргба:

вайна дукха беза Дай-мохк — Октябра дахе, дунен тlа эгара хьалха дегlаена социализм хьаьр дlахо дегlадоаладара тlехьа;

Советски Союза Коммунистически партена — советски общества кулгалдечи лостам телачен низа а цун деналеча штаба — ленински Центральни Комитета а тlехьа;

халкъа юкъара социалистически паччахьалкхе, советски демократи дегlайоалара, вежарашха дола доттагlал чlоагlдара а Советски Социалистически Республикай Союза деррига къаьмаши народносташи дегlадоаладара а тlехьа;

КПСС-ен Советски паччахьалкхенн ленински аьрхьарча политически наькъа, машар чlоагlбаран халкъий кхерамзаленнен тlехьа.

ВЛКСМ Центральни Комитет чlоагlагlа тешаш я комсомольцаша, мехка берригача кагийча нахен мехкарашен СССР Лакхехьарча Совете хоржамаш делга къахьегаме, дешача, тlема гlулакх деча, общественно-политически балха тlа керда толамаш дахарца белгалдергдарах, 1979 шерах хьинаре къахьега шу дара де йол ашар дергхиларах!

Дахьъала хийла вай Дахе — Советски Социалистически Республикай Союз!

Дахьъала хийла халкъа депутатий Советаш!

Дахьъала хийла Советски Союза Коммунистически парти — болхлой класса, дерригача советски халкъа тоьхамах чакхъяьккхана авангард, вай сийлахь-йоккхий коталонаш яхара дегаш урауттадери вlаштlехьдоахари!

Кагирхой Ерригсоюзни Ленински Коммунистически Союза Центральни Комитет

ХОРЖАМАШТА НАКЪАДОЛХАШ

Къахьегама совгIаташ

Дикача толамашца накъабоьлх СССР Лакхехьарча Совета хоржамаш хулача денна Старогрозненски бурув тохара балхий управлене лаьттин ченаш технараш. ИттлагIа пятилетка йолаелча денз планагIа лаьрхIачул совгIа тохад цар 5424 метр бурув. Къахьегама овсарле лакхъара задани тIехкхоачашъяьй.

Дика дIадоладаьд бурувдеттараша пятилетка диьлагIа шу. Шерра социалистически яхь йоаржаьча цар тIехкхоачашъяьй бурув тохара январь бетта план. Социалистически яхье хьалха латташ я укказа коммунист Шуликин Георгий Александрович керте латтача коммунистически къахьегама сийлен цIи лелаеча комсомольско-капиртой бригада коллектив. «Минеральная-17» яха тIехкIоарга скважина йоакихаш я из. Соакха 25 июле цига бурув тоха йоласиечa цо хIаззлехьа 4142 метр бурув техад, проскткх тоха дезаш дар 5600 метр йолча.

Къаьстта дика къа а хьегаш, бригаде башха дика толамаш доахаш я сменин мастераш Дахшукаев Абу, Макаров Борис, Лихоман Николай, Лопатин Иван, Юрин Виктор керте латта сменаш.

А. ТИЩЕНКО.

Харжархой хьашташ кхоачашдеш

Дика кийчъяь я Назрановски автотранспортни предприятера агитпункт. Дикка хьалхайк цо оттаьча планагIа хоржамашта хетабаь болх бу. Цу тIа лаьрхIад лекцеш, беседаш елга, кандидаташца вIашагIкхетараш чакхдоахилга. Микрорайона схема оттаьй. Агитатораш тIачIоагIдаьд цIенош, къаьст-къаьста участкаш. ХIара декадагIа отчеташ ю агитатораша. Автотранспортни предприяте парторганизаце секретара Нальгиев Османа хоь агитационни болх дика вIаштIехьбаккхa.

Хьалтеха йоахк АТП планаш а гIулакхаш а дукха стендаш. Истола тIа да тайптайпара литература, керда газеташ, журналаш.

ХIара дения дукха нах хул агитпунктe. Iоха а къамаьлаш де а цига парттIатта моттиг я царна. Агитатораша харжархошта хьехамаш ду, цар хаттараштa жопаш тел, эшаш дола литература лоаттаду царна, дIадоьнийт хьалхашка латта декхараш. Агитаторашка я ешартйолча лекцейи ергйолча беседайи план.

Болх дика беш хиларца белгалбаьнна ба агитатораш Мержоева Зина, Мальсагова Iашат, Плиев Темболат. Хьехам эца нах болаш ба царех къонабараш — секретарь-машинистка Орцханова Хадишат, хьехархой Баркинхоева Рая, Торшхоева Марем, кхыбараш.

Къаьстта теркам тIабохийт агитпункто къонача харжархошта юкъе кхетама болх бара. Январь чакхбоаллац царна хьалхашка партийни организаце секретара О. Нальгиева лекци йийшар «СССР Лакхехьарча Совете хоржамаш дара хьанъехьарча Положенех», хIаьта З. Мержоевас — «Советий Iаьдалаи социалистически демократехи В. И. Ленина яьхар».

«СССР ленински къамий политика котьваар». «Советски патриотизми халкъий доттагIали СССР чIоагIалев лерд я». «ИттлагIча пятилетка дьълагIча шера декхараш» яха а кхыйола а беседаш яьй харжархошта юкъе агитаторашa Х. Котиевас, Ф. Беркинхаевас, М. Мальсаговас, кхычар.

А. САГОВ.

СУРТА ТIА: агитпункта заведующи Балоева Раиса харжархошца беседа еш я.

И. ПЛИЕВА сурт.

СССР Лакхехьарча Совете дергдоача хоржамех дувцаш бола агитационно-массови болх дика дIаболабаьрех я Грознерча № 5 йолча юкъерча школера агитпункт. Цига керттIа вIаштIехьъялийхай гойтара агитаци: стендаш, плакаташ, хьалтехай СССР Лакхехьарча Совете харжа оттабаьча кандидатий биографеш. Укказа да харжархоша безаме садоIаш ха дIаяттьара мел эшар: шахматаш, шашкаш, телевизор, радиоприемникаш.

Харжархошца агитационно-массови болх беш ба хьехархой. Цу гIулакха лаьрхIа оттаьь график я агитпункте, кхет-каста харжархой тул а беш «СССР Лакхехьарча Совете хоржа-

Кийчлуш ба

маш дарах дола Закон довзийт, СССР Конституцех дувц. Уж дерриге балхаш дара эшача политически литератураца, газеташца, журналашца, кхыдараца Iалашъяьй агитпункт.

Эггара хьалха кхаж тосача къонача харжархошца хоржамаш дара хьагъехьара кхетама болх беш ба хьехархой - агитатораш. Цу гIулакха лаьрххIа уж агитпункте хьабехаш отифыткаш доьхийт къонача хоржархошка.

Школа долаш да СССР Лакхехьарча Совете дена хоржамий хьакъехьа чакхйоахарт мел йола мероприятеш дIаязъяра лаьрхIа кийчдаь журнал. Цу тIа дIаязъю харжархой предложенеш, цар белгалдаьха а дIадаьхача бакъахьа хеташ а дола кхоачамбоацараш, кхыдараш.

Цу тайпара школа ерригa коллектив, дай-наной комитет кийча я СССР Лакхехьарча Совете реш дола хоржамаш толамца чакхдаргдолаш шоашкара мел эшар де. ХIаьта 40 сагах латтача агитколлективана юкъера белгалбаьнна дика къахьегаш ба агитатораш О. В. Деритлазова, Л. Г. Корниенко, В. И. Костенко, дукха кхыбараш.

К. МАРЗИЕВ.

Яхье баьннарий гIУЛАКХАШ

ГIишлон материалийн гIишлон индустреи Аргунски комбината продукци вай республика доалой араха гаьнна дIакхухьийт. Цига кийчъяь аьшибетона лотокаш, комсамта дувгIа бIоагIинагаш вай республика меттел, Ставропольски край, Дона, Къилбаседа-Кавказа кхыча республикай колхозий плантацешка дIакхухьийт.

Цудухьа комбината коллективо предприяте сий лакха лоаттаде деза гаьнарча моттигашкарча гIишлонхоймен монтажникашкен бехкаш а ца доахийташ.

Цу тайпара бехкаш Сибаргiарея Къилбаседарен ца хилара белгало яр дахача шера цхьоалагIча квартале комбината - коллективо Российски Федераце гIолла ше санна йолча предприятешца лелаьча социалистически яхье хьалхара моттиг кхаьр.

Цхьабаьтьда, вай республикан Черсий-Балкхарой республикан колхозий плантацешка дIакхухьийтача, хий дехкара эшаш йолча лотокашта кIезига рекламацеш кхаьц царга.

— Цар дикал лоха яр — йоах профсоюза председателе да Иразов Хьасан Хьасанбековича. Лотокаш киттIе хулар, хий деттара системаш вIашагIйохкача халеш дIаюха кхухьаш метлорa уж, е хий Iоухаш хулар.

Цхьан хана комбинате брак яьча лотокий бIаргга гуа Iовра. Из тха производствана цIенхашта Iаткъаш дола гIулакх дар. Цу гIулакха сиха оарцагIъяле езаш хулар коллектив. Эггара хьалха укказа къоастадир брак хьахулийта бахьанаш. Цига гучадаьлар лотокаш хьалра технологи йоаггIача бесса ца лелаелга. ХIаьта керттердар — уж хьае еза рудай йоаца материалаш дика ца хилар. Изделей цу тайпана къаьстта дика цемент езар, хIаьта тIойн гIуми карабулански карьерера яр мара мегаш хиина яц.

Эшаш йола гIишлон материалаш тIаккхьара дешаш къоастадаь даьннадар. Производстве дIайохийташ йола цемент, гIум, тIо цига технологе дIадеххаш дараш дар. ХIаьта технологи йоаггIача бесса лелаира лаьрххIа формовщикий бригада вIашагIъеллар, йоккха опыт йола организатор, [illegible]

водстве хьалхалаттараш, шоай гIулакх дика хоаш бола говзанчаш хилар. Уж ба звеньевойш Товсултанов Рамзан, Мустапаев Iаьла, формовщик Ахмедов Султан. Уж бар сменникашта юкъе социалистически яхь дIайолаьта бригадира гIо дош хиннараш а.

Шоайла яхье яьлача звеньяшта юкъе йоагIар Шахидова кулгалдеш йола бригадeи транспортникаши монтажникаши. ХIаьта бригаде ше хьаеш йола продукци 100 процент дикал йолаш хилийтарга кхаьчар, вешта яьлча цар хьаеш йола еррига лотокаш цкъа дIалуцаш а юха ца йотташ дIакхухьийтар, еррагача комбинате ераш 80 процент мара да йохьийтача.

Бригадо планал совгIа дени буса 8 лоток арадиц хьалр дика а долаш. Цу дикача хьоккхамашца дIайолайир бригадо сменникашта юкъе яьржа социалистически яхь.

Транспортникаша декхараш тIаийцар лотокаш, уж вIашагIъювхкача моттиге кхаччалца хадар ца дулийташ дIаяхахье. Монтажникаш декхарийла эттар лорешин дийна уж вIашагIйохка. ХIаьта яхье баьннарий аланн цар беча болха дикалга хьежна дар.

Комбината формовщикаш хаст-каста монтажникаш болча, уж шоашкара доагIача даькъагIа транспортникаш болча улар. Цу гIулакхаш вIаши цаьоэр дIа-юха хьехар, хилча бакъахье хетар дувцар, дикадар, пайдана дар дIа-юха эцар.

— Еррига тха технологически процесс чакхъялчалца, — йоах бригадира Шахидова, — бокхлоша дикен хьинар ца кходеши къахьийтар. Ала доагIа тха массане а бетонщиктий, транспортникий, монтажникий а лапеш лаихденнад технологически режим кийсагIа я, наьха дикагIа сакъердалу цу яхьаца дувзадена. ХIаьта кердача шера из сменникий яхь кхы а шерагIа йоаржае, эргаьке тоае дага да тхо.

Бригадир цунах дог тийша хилар шено йолаш дац. ХIана аьлча коллектив во шие вIашагIтоха, укказа чIоагIъенние, профессиональни товзали дисциплинен лакха болаш ю.

[illegible]

А. КУИМОВ.

СУРТА ТIА: гIишлон материалийн гIишлон индустреи Аргунски заводан формовщикийн бригадир Шахидов Осам.

Автора сурт.

Планаши даьраши

КАМЧАТКА ТЕРМАЛЬНИ ХИШ

Специалисташа дерхI Лаьттан тIарча итт километр сомача тIоанаца дерригача дунен тIарта органически доагорен урал доаллача рудайи ресурсийи потенциальни энергея дукхагIа йIоахала энерге запасаш я аьнна. Цунах кхеташ вовцачов из дикка обстрактни хIама да. Миллионаш тоннаш мехкдаьтта, кIор, миллиардаш кубометраш газ, кишта йоагаю а, чакхйоах а вайна хоаш а кхетадеш а да, хIаьта Лаьттан йIовхала энергетикех дувцаш хезар мара хIама хац.

Камчатке кхыча тайпара да. Лаьттан йIовхалах дувц укказа кIуртувсаш сома латтача 28 вулкана боахьашен («тхьайсараш» я тIехьа лаьрхIача дерригаш а 141 я уж), кIеж оттача гейзераш Лаьттан ченаша доахача сан йIовхал когий ойраша а хоалу укказа.

Цу энергех пайда эцара проблема къоастеш йола ткъаьх шу да. Укказа болх беш я вай мехка аггара хьалхара геотермальни электростанци, лаьттан кIалхарча дIайхача хиша йIокъю теплицаши звенски поссакаши.

Из энерги духъюала моттигаш гарга, атта тIаккхача йиш йолаш хилар — гIулакха цхьа оагIув. ШоллагIъяр — традиционни энерги йоалла хIамаш —, мехкдаьтта газ — Камчатке кIаппарчов гаьннера тIаккхахьа езаш хилар, хIаьта из до хала а да, мах дукха а бода. Камчатке кораяьй органически доагор доалла моттигаш, амма царех промышленно пайда эцар хало гIулакх да, хIана аьлча эггIайрен къилбаседехьарча оагIорахьа ваькъаш ца хиларах. Хьунаш башха дукха а яц Камчатке, шоргтига дегIаух уж, хIаьта уж дукхагIа хьахар экологически гIулакхашка диллача кхераме а да. Вешта аьлча, Лаьттан йIовхалах пайда эцар дича эггара бакъахьара хIама хилар гуш да.

Дукха хи йоацаш а тIехьа лаьттнина кIалхара хьадоагIар дIайха хий 300—400 метр кIоаргача скважинашкара: Амма цигара хьадоагIа хий башха дIайха хилац — 80 градус мара. ЙIовхал йоалла хIама сиппа лаьрхIача из эффективность лоха йолаш да. Трубопроводий системана дукха хIама дIа а дахийта герметизаци йича дикка лохлу догдоаха экономически результаташ. Уж проблемаш уйт, масала, Камчатски областа центра — город Петропавловска гаьна йоацача «Термальный» яхача совхоза. Шера цаI-ах эзар тоннага кхоачаш наьрсаш, помидораш, хохаш кхебеш йолча цун теплицашта шийлача хана лактталие кIалхарча хин йIовхал ца тоьаш моттигаш а нийслу.

Де дезар — кIоаргга бурув тохар. КIоаргагIа Iочуме долх термальни хин температура лаккху, долче, чIоаггIа лаккху цун эффективность. ХIано укх сахьате цаI-ах эзар метр кIоарга Iочубакай гидрогеологаш, яьа лаьрхIа я шозза кIоаргагIа йола скважинаш.

ЧIоаггIа доггоахнага йолаш ба Iалмахоша Камчатке эггара йоккхагIа йола 350—450 градусага кхоачаш температура йола парогидротермальни моттиг хьайийлла Мутновски яха вулкан.

Мутновске балхаш деш я Саратовски геологоразведочни институт яьккха Владимир Вивокур керте латта гидрогеологически экспедици. Иркутскера ва из. Камчатке цо болх бу ткъаьнхиъ шу гаргга да. Из шен вац Камчаткера термальни хиш кхоане йоккха йолаш хиларах, ду дакъе хьалхашка латта халонаш шийна массанел дикагIа йовзе а.

— Оаха бурув детта сиваживаш моллагIа йола мехкдаьтта ераш санна я, — йоах Винокура. — Насосаш эшаш яц, хийи Iие шоаш хьалтIаух: тIоанашкара давлени 12 атмосферага кхоач. Дика доал деш хилча, кIара хий доаллача моттигах дукхаза шерашка пайда чIобе йеш я. Мехкдаьтта ераш санна йоацаш, юхайоламий та йиш йолаш ма йий уж.

— Фу аргдар Iа Мутновскех?

— Бокхьалдар аьлча, из дошо Iам ба, геттаре керда масштаб я. Укказа хьалхе лаьрхIад 200 эзар киловатт низал дола (хьалхарча, хIанз болх беш йолчун низал — 12 эзар) геотермальни ГЭС. Энергетически низалаш кхоачаш болаш дац Камчатке хIанз укх сахьате, хIаьта уккахиа доггор хьатIаккхахье кийча деза — дерригa а долаш да. Петропавловскера Мутновске дукхьал лаьрхIача 80 километр мара кийчай.

Iалмахой уйлаш Мутновскева тIа соцаш яц. Уж цIенхаштта догахкоабаш ба вулканийн Охотски форда къилбаседехьарча даькъа дукха метраш лаакхлуча прилинаци энергех пайда эцийта. Нагахьа санна приливни электростанцеш укказа хьалъеш хилча, хIанзарча бустамашка диллача фантастически долча низалий — хIара станцена 20—30 миллион киловатт кIерат йоахаш ба специалисташ.

Александр ГУНЕР.
(АПН).

ДОШ КХОАЧАШДЕШ

ИттлагIча пятилетка дуьлагIча шера план хинал хьалха кхоачашъяра. СССР Лакхехьарча Совета хоржамаш хулача денна сийленца накъабахара доккхий декхараш тIаийцад Вознесенски газ чакхйоахача завода болхлоша. Уж толамца кхоачашдарa шерра социалистически яхь йоаржаьча цар дика дIадоладаьд ер шу. Продукци маьхала кхиара январь бетта план 101,2 процент кхоачаш а еш, планая совгIа маьхала ьнккар цар 10 эзар сом мах бола тайп-тайпара продукци.

Къаьстта дика къа а хьегаш, заводерча установкашта, участкашта юкъе яьржача социалистически яхье хадданза хьалха латташ хиларца белгалъяьнна я Барчинхоев Махьмада Башира кулгалдеча комбинированни установка коллектив. Чирков Владимир Ильич керте латтача товарно-бийдала участка коллектив.

Б. КОСТОЕВ.

МЕХКДАЬТТА ЛЕХАРИЙ ГIУЛАКХАШ

«Грознефть» объединене Грозненски бурув тохара балхий Управлене коллективе хьинаре къахьегилга буровой бригадай хIара коллектива, хIара бурувдеттачун, мехкдаьтта лехачун девиз а хиина дIаэттад.

УБР хьалха латта бригадаш КПСС ЦК ноябрьски (1978 ш.) Пленума решенеша хьинар айдаь, кийча я мамогта дикагIа, сихагIа иттлагIча пятилетка 4-ча шера заданеш кхоачашъе.

Хьалха латтача буровой бригадашка бурув кIоаргдарен мехкдаьтта запасаш гучахарен план хинал хьалха кхоачашъяра тIехьа шерра социалистически яхь йоаржаьй.

Бурув тохара январь бетта план хинал хьалха кхоачашъяьй УБР коллективо. Цу толамашка хьалхе лелаер я П. А. Тараканова кулгалду буровой бригада. Керда мехкдаьтта кIеж тохарца белгалдаьлар шу бригадана керда шу. Из керда мехкдаьтта доалла моттиг хьаелларо торо хилийтар «Грознефть» объединене мехкдаьтта давихар лекхдалийта. Тараканова бригадал дукха тIехьаюсаш як В. Ф. Мельникова кулгалду хьалха латта буровой бригада а. Цо бурув тохад Тийрка аьрда берда гIарча № 130 йолча скважинана. Настта цу буровойс мехкдаьтта хургда. Скважина кIоаргагIа хьежа ца Iеш, бригадо январь беттара бурув тохара план 139 процент кхоачашъяьй. Январь бетта дика къахьийгад Е. И. Ильичева, С. Хожахмадова, Х. Гадзева, М. Джандарова кулгалдеча буровой бригадаша.

Д. ГАБЛЕВ,
Грозненски УБР вокхагIволa инженер.

Къаьстта дика къахьегаш дIадоладаьд пятилетка дуьлагIа шу СССР Лакхехьарча Совете хоржамаш хулача денна сийленца накъабахара къахьегама вахте эттача Грозненски швейни производственни объединене шоллагIча цеха хIамаш тегараша. Товарни продукци арахецара январь бетта план 102 процент кхоачаш а нь, планагIа лаьрхIачул совгIа цар тийтад ткъо эзар гартта берий барзакъа. Уж толамаш доахача белгалбаьнна хIамаш тега итташ мотористкаш ба укказа. Царех я комсомолка, коммунистически къахьегама ударник Мунаева Рая.

СУРТА ТIА: хIамаш тега мотористка Р. Мунаева.

И. ПЛИЕВА сурт.

ПЯТИЛЕТКЕ ХЬАЛХАЛАТТАР

ОЧЕРК

ДIа-юха мел хьежача бIаргагуш ба халаташ дукха кхалнах, наттахьа мара маIа саг а воацаш. Истолаш тIа дIатIахайша багIа уж. Цхьабараша цIе, баьццара, сийна... бос бола дитиъа саьргаш нийсду, вIашагIдува. ВоIхар цхьацца йола оатхалаш вIашагIъехк. Шевар, хIамаш тега хайшача санна, цхьацца деш ва. ГIийло тата доала йоккхача цехе.

Царех хIаралр уйла тIаккха кIана деш йоалл. Цхьанне бу болх шоллагIчо бечох тийша ба. Радиоприемникаш еш боаж уж. ВIаши уллув агIача шинних цхьанне наттахьа доаш кхоег. Из а ше дечоа бIарг тIера а ца боаккхаш. Харцахьа хьажа йиш яц, тIаьхке хьадеш дар нийса хургдац.

Цу кхалнаха юкъе белгала я цаI. Дитиъа детI долаш а хадай а я из. Саха а хьакхашта а лел цун кулгаш. Цхьа кхалсаг дIатIаьхар цунна, йист хилар. Ше еча оатхала тIера хьа ца хьожаш, ладувгI цо хьатIаенначо шийга кхачунга. Цхьа кIезлига ха яьлча пресс соцаю. Шийна хьатIаенначунгахьа дIа а хьеже, корта Iочу а белле, цунца дIайода из.

Цхьа саг тIерадьлча, иштта кхычаьа, саготагIа ваьча дIаюг Абакирова Барнет. Цунна хов цехе моллагIча пресса тIа болх бе, радиоприемникага дIайолха еррига пластмасса оатхалаш хьае. ХIаьта уж шоватхьа гаргга я, царех хIараир ше къаьсттача пресса тIа хьаеш я. МоллагIчу тIа а хьакхашта болх булу Барнета. Дукхача шерашка болх беш Iомаенна хьаIайнача йоаккхача а йIаьхийча а опыто йиш хуллийт из де. Цудухьа цехе эггара чоалхане йола операцеш цунга хьалйт.

ХIанз ше йолча балха ялеъа слединой фабрике балха яр Абакирова Барнет. Нагахьа санна из предприяти дIаьккха ецаре, хетаргахьа, хIана а тIехьа цига хила мегар из. Цкъа-дале, цун оамалца дац цхьан моттигера шоллагIчахьа удаш, шолагIа-дале, Барнета дитиъа кIелгаш геттара дика тарлуш хар слюда мордаш вIашагIдахара, хIаьта, кхоалагIа-дале, из фабрика мара кхыйола моттиг йовзанза, эггара хьалха цига балха этта къона йоI а яр из.

Безабеннабар дуниа фабрике беш бола болх, цигара коллектив. ЦIенах, дзалах къасташ санна, йовкъа дар Барнета цигара йоахаш. Кхычахьа яхача, керда болх Iомабе безар, керда нах бовза царца дIатаръяла а езар. Нахапа та-м хала дацар Барнета. Эггара хьалха йовзаше а, бера хана денз ше хьоца цхьана хьалкхийча санна, хьаувш я из. ХIаьта а...

Иштта кийсъелар Абакирова Барнет Грозненски радиотехнически заводе балха. Цу предприяте историца бувзабенна ба Барнета къахьегама никъ, цо йоаха нотапонаш. Социалистически дахьемотъьнкхар яха знакаш еннай цунна массехк шера.

Болх геттара дика беш чакхъьйкхар цо кийсагIа пятилетка, цун ударник хилар.

ХIаьта иттлагIа пятилетка Абакировас дIайолайир цун хьалхарча шера «За трудовое отличие» яха медаль а йоаккхаш.

Хадданза ший балха норма 140—150 процент кхоачашъеш хьайоагIа хIанз Барнет. ХIама дукха хьадарах тоьаш хинна Iац из, цо дика а ду ше деш мел дар. Кхы саг хьажа везаш хилац из. Заводе хьаеш йола продукци геттара дика хилийтара йолча комиссе член я Абакирова.

Предприяте дикагIбола нах бувцача хана цун цIи йоаккх, къахьегача белгалбьеннача наьха сурташ доаккача доала Барнета портрет.

Йоккхийча исторически событеех дизa даьккар вайна иттлагIча пятилетка дIадаха шераш, парте XXV съездо тIаийцар исторически решенеш, советски халкъоИ дерригача прогрессивни наьха белгалдаьккхар Октябрьски революце 60 шу дизар, чIоагIдир советски наьха вахара Керттера Закон — СССР Конституци. Массаза а санна, уж еррига еза хинаш доккхийча производствении толамашка белгалъьхар Абакирова Барнета.

— Парти кхайк вайга, яовкъостий! — аьлар Абакировас 1978 шера заданеш кхоачаши тIеххоачаши яра шерра яхь йоаржае берряга къахьегамхой тIахьехаш дола КПСС ЦК, СССР Министрий Совета, ВЦСПС, ВЛКСМ ЦК Письмо дувцара цехе яьча собране, эггара хьалха дош а иара, шо къамаьл деш. — Вай торонашка а хьежа, укх шера план хинал хьалха кхоачашъяра декхараш тIаийцача бакъахьа да вай. ХIаране шийна дуларгдар а дулургдоацар къоастадича дика хургдар. Аз дош лу сайга доагIача даькъа пятилетка кхаь шера план СССР Конституци тIаийца шу дуза ди тIаккхоачаш чакхъьяккха, парте Кхайкарал могадара шо тIахьех аз.

Коммунистически къахьегама ударник йолча Абакировас даь къамаьл хьалладьцар цехерча болхлоше, из могадеш дош аьлар хьалха латтача прессовщицала Саранчина Марияс, Ситцева Алиас, Терентьева Антонинас, Амирханова Фатимас, кхычар.

Шоаш денна дош дидолийтарех бац уж. Абакировас а цар а хинал хьалха кхоачашдир шоаш тIаийца декхараш. ДIадахача шера октябрь бетта дена пятилетка дьъалагIча шера чотех болх беш хьайоагIа Барнет. СССР Лакхехьарча Совете хоржамаш дара яхь меийоагIIера накъаьждара къаьлет хIанз Абакировас.

Социалистически яхь вIаштIехьйоккхача, из шерра йоаржача массаза а доккха дакъа лоац цо.

Ше болх беча цехе парторг я Абакирова. Цо а коммунисташа а шоай къахьегамца хьонхам тел кхычарна, шоашта тIехьа боах уж. ХIаьта из балха йола цех заводе хьалха латт.

Технически прогресс сихъяра, дисциплина чIоагIъяра, балха хенах бизза пайда эцара коммунисташ оарцагIбоах Абакировас.

Абакировас дикка дакъа лоац завода меттел, района а общественни вахара юкъе. Из повкъостий суда член я. Волялой дезале, производстве харцахьдаьнна хIама дувцача а къоастадеча а хул.

Предприяте санна, ловлахарча нахаца а дика тарлуш, лоерIаш а езаш а саг я Абакирова Барнет. Цун ловлахочо Ахьабоев Зулийс аьлар: «Барнет гIо эалача хана массаза а накъайоал сона а кхычарна а. Масала, дIамига бер цIагIа а дите сменагIа балха яха езаш нийслу са цкъаза. Тlаккха Барнет ше с цук йиIиг хьож са берага. Вер сийца долаш санна, паргIата хул со балха».

Барнет шийн берашта дика нана а я. Цо нийса кхетам луш хьалкхеду шийн хIаькки йиIиги. Валас дIадахача шера геттара дика дешаш йистеньккхар юкъера школа, хIанз шийн наьнаца болх беш а я. ХIаьта Рамзан берхIлагIча классе геттара дика дешаш ва.

— Ирaз долча хана хьанинад са бераш, — йоах Барнета, — дIамига йолаш шийна тIаккхавча хало дага а ехе, бIаргех хий доал цунна. Диъ шу мара лаланза йиIиг яр из шийн да Дауд лелча хана. Сийлахь-боккхача Даймехка тIом тIа фашистех латаш хиннача чоннех ца верзаш вeлар из. ХIаьта цул тIехьагIа дукха ха лладехьа наьнах а яьлар йиIиг. Из дар вай мохк тIемо яь йоккхий чоенаш ерзае болабеннача 1946 шера. Къахьега могаргдолча наха а хала яр из ха. Даар а дувхар а ца дар.

— Гаргарча наха дIа-юха эцаш лела йийзар са, — яхаш дувц цо. — ДагадоагIа сона яде тетрадь а доацаш айса дийша.

Учебникаш а дацар дерригаш. Школера хIанз йола форма цхьанне а яцар. ТIадувха моллагIа барзакъ хилча а, доикхал дора аз а кхычар а.

Из ха дагаехача дог чIехка са. Аз доиккхал ду сай а кхычар а берий ха иштта йоацаш, ираз кийсъенна. Из кхьахинай, вай парте чура а арахьара а ленински политика нийса дIаккхаьарах.

Йоккхий бокъонаш еннай советски наха вай Конституце: къахьета, деша, говзал Iомае, шийн говзалагIа болх бе, кхыраш. Цар хам а беш, общественна хьалхашкара шийн декхараш кхоачашде деза саго. Иштта я Барнета уйли, цун сакхеташ.

Шийна карагIдаьнначох кхоачамбаь соцаш яц Барнет. Шийн хана деша ца кхуэш дика дешар чакхдоаккхаш я из. ХIана иттлагIча классе дешаш я Абакирова. Производстве хьалха латташ болх бе а, цIагIа шийн берашка хьажа а, деша а кхуэ цун.

МоллагIа я хало тIаоттарах йохаргIйоацаш, денал долаш саг я Абакирова Барнет.

Ю. ЧАХКИЕВ.

Тхоьга язду

КЪАХЬЕГАМХО А ОБЩЕСТВЕННИК А

«ХIара балха дехна дикаллна Знак» яхача девнаегIа къахьегаш ба Шалинска района «Сельхозтехника» производственни объединене комсомольцашн кагирхойн. Ухказара хIара къона бохкхо 1979 шера плани тIекйца социалистически декхараш хаиал хьалха ихоачаццара шоашта могар деш ва.

Ялх шу даьнна цу предприяте электроцехе комсомолка Абубакарова Хедас болх бу. Цу юкъа Хедах дика слесарь хиннай. Бакъда, боккхагIболча новкъостий гIо доацаш-м дадар из. Цо кхоачашбу болх аттачарех бац — автомашинашта ремонт еш я из. Цун хьинаре къахьегам белгал а боаккхаш массехказза хержай из районни Совета депутаталла, цул совгIа, Хеда месткома член а объединене комсомольско-кагирхой коллективашта юкъе лелаеча нхъа итогаш ера секце член а я.

Производственни общественни болх цхьана а буъзаш шин денна норман 110 — 115 процент кхоачашдю Абубакаровас. Дикача къахьегамца белгалъяьяр из 1978 шера а. Цо август бетте а кхоачашйир шера план. Социалистически яхье хотало яьнхарах йоIа еннай «Пятилетка къона гвардеец» яха сий дола цIи. Балха темпаш лох ца еш къахьега дага я Хеда дIахо дIайодача хана а.

Э. ХИЗРИЕВ,
хьехархо.

БЕТТА ТОЛАМАШ

Бетта задани тIехкхоачаш а еш, планал совгIа 400 эзар киловатт-сахьат йIовхален электрически энергии яьккхай «Грозэнерго» шоллагIча йIовхала-электроцентрала, энергетикаша.

Уж хьокхамаш даха торо елар оборудоване балха технологически режим нийса лелаяро. Сменашта, бригадашта, участкашта юкъе СССР Лаьккхехьарча Совете хулача хоржамашта сийленца накъабахара тIехьа шерра социалистически яхь лаьржай. Яхье хьалхалатташ хьабоагIа боккхагIбола машинисташ Ю. Моргунов, В. Грабчак, электрослесараш М. Жуков, Н. Гудков, кхыбараш.

* * *

ИттлагIча пятилетка диьлагIча шера хьалхара толам баьккхаб «Южэнергохимзащита» управлене Кавказски участка коллективо. 31 январе дерригача технико-экономически хьоакхамашта бетта задани кхоачашъяьй цар.

Оборудовани мукхъаларах лорагра тIехьа дукха балхаш чаккдаьхад «Грозэнерго» районни энергетически управлене йIовхала электроцентралашка, Черкесски ГЭС-е, Дагестана Кизел-Юртарча фосфорни тухий заводе.

Кавказски участке коллектив СССР Лаьккхехьарча Совете хулача хоржамашта сийленца накъабахара тIехьа шерра социалистически яхь а йоаржаяь къахьегаш я хIанз. Яхье хьалхе лелаю кислотоупорщикаша С. Габпаева, В. Гусева, А. Фролова, кхыбараша.

Х. СУРУДЖАНЦ,
«Грозэнерго» оператор.

Лихачева цIерагIча Московски автозаводе венгерски специалисташца цхьана хьаьй «ЗИЛ» яхача мукъ кхуьйча автомобилий цтамповании оатхалашта басар хьокхаш йола комплексно-механизированни цех. Цо цIаьхха а тешал ду СЭВ доазонашка цхьана гIуллакхаш лелаьдара.

Кердача цехе оттаьй хьалхьокхвии дIатетташи йолча конвейерий Центральни пульта диспетчерски служба лелаеш йола система. Процессай механизации автоматизации лакхача боарамо торо хулайт болх беча маха зене доацаш басараш хьокхита вIаштIехьданкха.

Керда цех болх бе йолалар бальи долаш оалан тIа ра хуццадевнад болх беча маьха къахьегама хьадаш, дикагIа хьокх оатхалашта басараш, къезигагIа доаду басараш, басар хьокхача хана цIи ялара бола кхерам дIабаьнцаб.

СУРТА ТIА: бензобакашта басар хьокха механизированни дикц.

В. СОБОЛЕВА сурт.
ТАСС фотохроника.

Сий дола професси

Тоъал ха я Карпов Николай «Красный молот» заводе тсикаралла болх беш вола. Цу юкъа цахаддаш производственни заданеш тIехкхоачаш а еш, шийтара хьокхам луш хьавоагIа Карпов.

Хьинар гойташ къахьегаро аьттув баьккхар цун иссагIа пятилетка ихаь шерех ихаь беттен кхоачашъе. КIаьд ца луш къахьет Карпова уйх пятилетке а. ХIаьта хIане цхьайттлагIча пятилетка чотах болх беш ва из. ЮтьагIа битац цо общественни болх а. Дукхаза хийрхин из горсовета депутаталла а.

Шийх хьинарече къахьегамца хьагойт товара болхлочун професси мел сий долаш я.

В. КОРОВИН.

БIУБЕННА ДIАДОЛАДАЬД ШУ

ИттлагIча пятилетка диьлагIча шера доккхий социалистически декхараш тIа лийцад Грозненски ацетонови завода болхлоша. Уж толамца кхоачаш тIехкхоачаш дара шерра социалистически яхь йоаржаяьча цар дикка чаккбаьккхар дIабаха январь бутт. Валови продукци арахецара плац 107.1 процент кхоачаш а еш, планагIа даьркIачул совгIа цар арахийцар 175 эзар сом мах бола тайп-тайпара продукци. Заданел совгIа маьхала яьккхар 160 эзар сома маьха промышленни продукци. Къахьегама овсарле лакхъяра бетта задании а тIехкхоачашъяьй, из лакхъяра чотах кийчйир планал совгIа арахийцача продукцех дукхагIъяр. Шийх къахьегама толамаш завода коллективо хетаду СССР Лаьккхехьарча Совета хоржамаш хулача дезача цIейна.

Пятилетка диьлагIа шу къаьстта дика къахьегаш дIадоладаьд Худенко Владимир Васильевич керте латтача растворителаш арахецача цеха коллективо Петренко Анатолий Александровича кулгалдеча «В-12» яха витаминаш арахецача цеха болхлоша.

* * *

СССР Лаьккхехьарча Совета хоржамаш хулача денна сийленца накъабахара къахьегама лакхе эттача Грозненски газ чалтйоакача завода болхлой толамашца накъабоах цу дезача цIейна. Январь бетта планал совгIа цар арахийцай ялх эзар сома маьха товарни продукци, хIаьта заданел совгIа маьхала яьккхай 17 эзар сом мах бола продукци. Къахьегама овсарле лакхъяра задани ах процент таргга тIехкхоачаш а еш, цун чотах кийчъяьй планал совгIа ера мел хийла товарни продукци.

Къаьстта дика хьа а хьегаш, социалистически яхье хьалха латташ хиларца белгалъяьнна я Фабрицкий Петр Пантелеевич керте латтача галови бензин арахецача цеха коллектив. Январь бетта задании 103 процент кхоачаш а еш, планагIа лаьрхIачул совгIа цо арахийцад 370 тонн газови бензин.

Б. ДОТМАРЗИЕВ.

СТАНЦИ ХЬАЛЪЯЬЙ

УКРАИНСКИ ССР (Ивано-Франковски область). Болх бе йолавина СЭВ членаш долча мехкий гIишлонех цаI — «Союз» яхача газопровода Богородчански компрессорни станци. Кертерча а дублирующи а оборудованена тайп-тайпара низаш машта лоалургда хьожаш тохкаиаш даьд. Трассе эгтара халагIа йолча участке — Карпатски ловмашка, форда боарамгара хьал 1500 метр лакха урагIа а хьош йоккхача давленеца газ дIаувваш хургья станци.

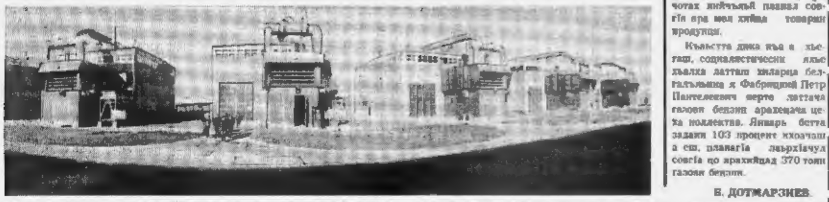

СУРТАШ ТIА:

1) (Аьрдехьара аьттехьа): «Союз» яха газопровод юллача дакъа лоацац хиика инженераш Лайош Пюле (Венгри), Геза Циккота (Венгри), Игорь Зварич (СССР), Геза Тольди (Венгри).

2) Компрессорни станци.

ТАСС фотохроника.

IАЛАМ ЛОРАДЕ

МАССАНЕ А ХIАРАНЕ А ГIУЛАКХ

КагIйча хилгех хьахиша да. Тийрних дIа а кхийте. Каспийски форда чу дода Шолж. Вай планетерчарна юкъе шин тайпара ба Каспийски форд: цу чу да дерригача дунен тIарча осетрови чкъаьрий (севрюга, осетр, белуга) запасех 85 процент. ХIара шера Тийрка чу фу доладе доагIа 140—150 эзар осетрови чкъарий, царех 25—30 эзар — Шолжа чу. Чот яь варгвоацаш дукха фу тосса бокхха частик (мекхаши, мож, жерих, сазан, лещ, кутум, кхыдараш). Осетровни частиковни чкъаьрашта цIена теза хий эш, цудухьа ух уж дирача Каспийски форда чура долхача хишка, цига шоай фу доладар, чкъаьрий запасаш алсамъяхьр дукхъе.

Вайга, нахага, Iаламата йоккхий, белггала кхоачалургйоаца тоъонаш я Iалама шийна зе а ца деш, цун дерригача беркатах пайда эцара.

Вайцига, Нохч-ГIалгIайчене, пайкъашие гIолла денней бийсанней дIа-юха ух бIаь эзар совгIа транспортни средстваш: мотоциклаш, автомашинаш, тракторош. Цу даьккъе кIезига яц бахача наьха шоай доналахьара транспорт а. Транспорта хIара водитель декхарийла ва автомашин цIена лелае. ХIаьта царех нийсса аханеша машинаш юла моттигаш яьй хиш хьарсамех, цу тайпара дуддамеча веществащца хий бIех а деш, хIаьта из бахьан долаш хи чура чкъаьрий дов, хий кхераме хул сага гIулакхашта а вахара а.

Хоаш да, цхьан автомашинагара е мотоциклагара, трактор ше йоаш, цхьан литраца лоархIаш 16 миллиграмм мехидаьтта продукташ хих дIаувш хилар, цун маIан фуд аьлча — цу тайпарча хи чу доккхий чкъаьрий а дов. ХIаьта пхандаргаш-м хих цхьан миллиграммага кхачалца мехидаьтта продукташ ийна хилча а ма дой. Хи чу чкъаьро тесса Iов хIалакьхул цхьа литр хица 0.05 миллиграммал совгIа мехидаьтта продуктеш хилча. Масала, хьаццаргба вай каспийски лососа фух бола кавказски форель. Цо хи чу тессача Iовно боах беш 80—150 ди-бийса доакхх. Кхетаде вIалла хала а дац, лакхе вай дийцача тайпара, бIехдаьча хи чу Iов хIалакьхургйолга а юхедиса хIама доацаш чкъаьрий фу тардаргдолга а.

Лоамара доагIача вай кагийча хишка: Шолжа чу, Эс чу, Фортанга чу, Нотхой чу, Шалажа чу, Гех чу, Ропне чу, Оарга чу, Шараорга чу, Дажалка чу, Белка чу, Ансай чу — ба форель 70 процент, мекхашк — 20 процент, головль — 10 процент. Уж дерригаха хиш, хахахсте а, кертера денз Iочаккдаллалца транспортни средстваш йиллара аьттув болаш, лакха бердаш доацаши кIал жагIа болаши, кIоаргеи сов сихен доацаш а да. Нагте уж хилерех автомашинаш йилара пайда эц сакхетам боацаш болча водителаша, хий бIехду. Цу тайпара чкъаьрий запасаш лорарах йола Положени чIоагIа телха а еш.

Хи чу машинаш йиларах, из чIоагIа харцахьара хIама а лоархIаш, административни порядкагIа гражданашта 50 сомага кхаччалца гIод тоха бокъо еннай хи чура чкъаьрий лорадеча госинспекцена. Хи чура чкъаьрий лорадеча Нохч-ГIалгIай республикански инспекце (Запкаспрыбвод) соахка хишка автомашинаш йиларах 250 водителал гIодаш техар. Масала, Йоккхача АтагIа вахача Мусхиов Вахьида, Чахчан-Эйла вахача Самбиев Андарбек Хасбиновича, Хал-Келой юрта вахача Мунаев Хамзат Саидхамзатовича, Урус-Мартане вахача Кубаев Ахмед Цакаевича, дукхахча кхычарна.

Цхьабакъда, шоашта протоколаш оттадеча хана хи чура чкъаьрий лорадеча госинспекторашта дукхаьле еш бахаш а нийслу, хIаьта цхьабараш вIалла ладувгIа а ца тутташ дIаух, тIаккха уж МВД ГАИ-га гIолла автомашиний номерешIа хьалох. Вешта зардара къамаьл, хила ма деагIара, аьрагIа хул.

Нагахьа санна автомашинаш хIара шера дукхагIа хулаш хилар терказдича, хиш бIехдара кхерам а цунга хьежна боадхагIа хул, цудуххьа хьалхагIе а уйла яна ирсьиц цу деша. ЦаI мара яхы де хIана дац: хий ухача хьарсамашкен Iамашкен чуухийтаргдоацаш, гобоахаш лелача хица машинаш юларгйоза мойкаш хьалъе еза.

1978 шера 20 октябре «КПСС XXV съезда решенешна хьежжа Iалам лораделгех Iалама ресурсех рационально пайда эцилгех дIахо товдара де дезарий хьакъехьа» Нохч-ГIалгIай АССР Лаьккхехьарча Совета Президиумо баьча соцама 8 пункта тIа дIаяздаь латт: «ТIаийцача решенега хьежжа г.Грозне хьатувоагIача моттигашка автомойкаш хьалъехта Iалашдолда къахьегамхой депутатий Грозненски городской Совета исполкомо».

Цхьаьккха тайпа автомойкаш хIанзалца хьаь а еш а яц. БIехача автомашинаша, къаьстта а Iан замалахьа, чархех хьалета дукха хотташ чукхуъ гор. Грозне, улицаш бIехъе, цуа тIехьагIа, цунах юха дом а хиле, цунца садоах городе бахача наха.

1978 шера 7 феврале баьча шоай соцамца КПСС обкома бюроси Нохч-ГIалгIай АССР Министрий Советон хий цIенду гIирсаш шоашка а долаш механизированни мойкаш хьалъе декхарайла яьир Сунженски, Назрановски, Шалински автотранспортни предприятеш, хIаьта Грозненски, Шелковской, Малгобекски, Гудермесски, Наурски автотранспортни управленеш — йолаш ирешта реконструкци е. Цхьабакъда, из решени кхоачашъяра хIанзалца сихбенна хIама дац автотранспортникий.

Кагий хиш цIена лоаттадара сагатдеш а йоакхо еш а я шерра общественность, профсоюзаш, комсомольски организацеш. Советски партийни органаша уж харцахьара хIамаш дIадахара тIадерзаь гIулакхаш чаккдоах. Хинех, автомойкех санна пайда эцача водителашта гIодаш детт, бехктокхаме ув. ХIаьта а, дукхагIча даьгъе уж бокъо йоацараш леладу оттальча занашка автомашинаш юла моттигаш хьалъехта Iалам ца деча боахамий кулгалхоша из доп тесса дитарах. Гучох, шоашта бехк ларгIа байта гIерта хургболаш ба уж. ХIаьта из делга дIадех 1978 шера 1 декабре КПСС ЦК-аси СССР Министрий Советои «Iалам лорадаран Iалама ресурсех пайда дикагIа эцарах ихы тIа а гIулакхаш чаккдахара хьалъехьа» баьча соцамо.

М. КУЗНЕЦОВ,
хи чура чкъаьрий лорадеча Нохч-ГIалгIай республикански инспекце боккхагIвола госинспектор.

ДОАЗОЛ ДЕХЬАРА

Социализма мехкашка

Микулаша совгIат

1979 шера хьалхара кIирагаш белгалдаьхад Венгре кердача къахьегама толамашца, хIаьта цунца цхьана хIанз а еш я дIадахача шера итогий уйлаш а. «Из шу, — язду «Непсава» яхача профсоюзни газето, — белгалдаьккхадар эггара хьалха къахьегамхой вахара хьал лакхдеча даьхача доккхийча толамашца». Хьалда йоацача даннеех, бахача наьха реальни доходаш лакхъеннай 3,5 процентага гIортташ, хIаьта ахчан ярах — 9 процент. Кердача квартирашка чубаьннаб 93 эзар дезал. 1240 маьнги тIакхеташ шеръеннай болхьнцай сеть, берий бешамийн лелейн сеть — 23 эзар моттига. Хьаьллаеннай наIараш 900 кердача школьни классий.

ГIор-далах йоккхи шоай цIераш я тайп-тайпарча мехкашка. Венгре Микулаш я цун цIи. Воккха а бица а хиннаб цуя укх кердача шерара тIоринг. Укх шера дунен тIа баьннарех эггара хьалхарча шинена хIаране тIа 20 эзар форинт а долаш дола шш сберегательни книжка дере Микулаша. хIаьта шоай къахьегама кийть баьвьиача 1300 эзар сага — 1.8 миллиард форинта пенсеш лакхдаларах хоам бера. Цун тIорме чу хинадир мессехк пий тайпара совгIат а — 1979 шера цу ранге кхаьча ийс керда город, царна юкъе а Советски Союза техническа гIонца хьалъеш латташ атомни электростанция йола хьалха поселок хинна Пакш а.

Укх дерригача толамаш карагIдийнараши хIама хьадеш болча халкъа къахьегамах, экономика дерригацадоакъош бIубенна а планагIа а дегIаарех хьахиннар да. Браш да венгерски кепайозов тIа дийна дIадахача шера къахьегамах хоамаш.

«Хаиал кIира хьалха кхоачашйир шера план венгерски шахтераша. Шу чакхдалалехьа 400 эзар тонн кIор белар цар планал совгIа».

«Хьалхьаьнай пхелагIа пятилетка эггара йоккха гIа йолча объектех цаI — Сегеда юккхера мехидаьтта газови комплекс. Картера оборудовани советски производства я. ДIадахача шерра а комплексо делир 1,8 миллион тонн мехидаьттех йиъ миллиард кубометр совгIа Iаламма газе».

«ТIаьоалагIча декабре заводахь коакхIарех арааьльар 12650-чена чубоагIача «Икарус» яхача планови автобусех тIеххьараьар. 9000 гIорттаи я царех социалистически мехкий заказагIа яьраш. Планал совгIа арахийцай 330 автобус».

«Болх бе йолавенай шийтта йоккха паччахьалкхен объект, царна юкъе я Ленинварошера йIовхала электростанци, Боршодски химически комбинатера поливинилхлорида завод, Дебреценера реконструкция ль подшипникови комбинат, Ленина цIерагIча металлургически комбината болат лоаладу цех, Дунауйварошера трикотажи фабрика, кхыкараш...».

Кердача шера хьалхарча деношка Боршодски химически комбинате хIара сахьата хIана Iахаш аьна Iахар цхьаьнха цехо е участко шера план кхоачашъяь хиларех хоамбеш йола сирена. Шера план хапал хьалха кхоачашъярах рапорташ телар эзараш йолча социалистически къахьегама бригадаша, царна юкъе яр Сийлахь-боккхача Октябра 60 шу дизара сийна аьрка хиннача къахьегамаш яхьа инициатор Цеча Чепела коллектив а. Хоаш долча тайпара, чепелеваша дIадоладаь тIулахх хьаллаьцар кхыча воацал долча мехкашка а, цо бокъонца тоъа а вешхьагайтар социалистически содружества мехкий цхьоатIоа солидарности.

Декабрь бетта ВСРП ЦК-аси Венгре Министрий Советои халкъбоахама плани кхоачашъяра юкъьанцара итогаш а йир кердача шера йола план тIа а ийцар. Валови общественни продукт тIакхийттаяр шера 5 процент, кьаман доход дегIаенаяр 4,5 процент. Планагь хьежжа 5,5 — 6 процент лакхъелаяр промышленни производство. ЛоархIаме да тIакхийтта ерзина продукции къахьегама овсарле лакхъялара чотах кхийтта хилар.

Дог гIоздоаккхаш да юртарча къахьегамхой толамаш — дIадахача шерара цар продукци мохк мел эшачунца Iалашбаса тоъарал совгIа, доазол дехьа йокха а вIаштIехьа даьлар. КIа хьувкъаьм рекордни хилар — гектара тIаьта 42,8 центнер. Из культура тIахийчча майда тIа дийна 90 процент фу советски селекционерийна кийчдаьда.

Цхьабакъда, дерригаа хиннадац нийса я шаьра а. Венгерски экономисташа белгалдоах, масала, импортан экспортан юкъе диспропорци хилар, цхьайола лоархIаме промышленни объекташ эксплуатаце дIачукхара хаиаш теххаеш хилар, маьхал ца яьнха продукци Iар. Цудукъа укх шера йолча халкъа боахам дегIабара плана кертера декхар да балха хьокхамий дикали производства эффективности лакхъяр. Цунца дувзаденна белгалдоах прогрессионна технологически методаш производстваIа юкъедалар, технически прогресс сихъяр, къахьегам кхетамца вIаштIехьбаккхар, кооперацин соглашенеш кхоачашъяр, производства специализации хIоаргьара бокхха лоархIам болаш хилар. ЛаьрхIа да, керда капиталовложенеш боарама сов тIех ца яха, кертера теомам хьалъь а яьна болх беш йолча халкъбоахама объекташа «юхаталлуш дар» совдаккхара тIа а бохийтаи.

Хьалха а санна кертера правительствах экономически юкъметтера йош да къахьегамхой вахара хьал тоадар. Керарча шера царга кхоачарга кхы а 90 эзар квартира. 23 эзар совгIа моттиг берий бешамашкан лелешхен, бIаьш керда школьни классаши библиотекаши. Плана тIа белгалъяьккха социальни мероприятеш тIаерзаяь я бахача наьха хьал тоадеча хIанз кхаьча боарам чIоагIбарен из дIахо тоадаран эша материальни торонаш хьаяра.

Дадахача шера даькха толамаш дувцача хана, венгерски лоттагIаша белгалдоах уж фашизмех мукъабаьккхачул тIехьагIарча юкъа мохк дегIаухача даьхача толамех хьакъоасатде йиш йоацаш хилар. «ТIехьарча ткъаь итт шера, — язду «Непсава» яхача газето, — халкъо Iалаьмате чIоагIа нив тIабаькийтар а къахьегар а бахьан долаш хье вIаштIехьдаьннад чIоагIа социалистически экономика. Цаккха а юхайоагIаргйоацаш дIаьаьккхай къел, Iалашбаьб кхоачамболлаш дика вахара боарам. Укх шеранна вай де вIаштIехьа мел даьннача даха бокъо а йолаш гIоздоах вай дегаш. Шеко яц, пятилетка диьлагIча шера заданеш толамца кхоачашъяро вай мохк дагалаттача — дегIаена социалистически общество хьалъяра яхь а гаргабугарг хиларах».

М. ПОПОВ,
АПН комментатор.

ЛИВАН. Къулбехьенливански районашка израильски артиллере йоккхий тоаш чуеттар бальан долаш йохаьяй дукха юрташ. Бахача наьх цхьабараш боабаьб.

СУРТА ТIА: Яхмур яхача израильски артиллере йохаьча къулбехьенливански юртара 90 шу даьнна Х. Баракат.

В. КОВНАТА сурт.
ТАСС фотохроника.

ИСПАНЕНА ХАЛА ЯНВАРЬ

Кердача 1979 шерага чIоагIа сатувсаш бар маллионаш бола испанцаш. ДIадахача 1978 шера чакхъьлар корола Хуан Карлоса Франко дIакаьнначул тIехьагIарча хьалхарча конституцена кулг йадара церемони. Мехка бахача наькха дукхагIа долча даьжъо нийса лерхI цунах общественна дIахо демократизаци лагакьа баьнихка лоархIаме тIа. Амма хIара цу тайпарча гIала гебайхашца духхела юва массе тайпара реакци.

Кердача шера юххье дукха цIий Iо а ухийташ йола провокацеш хилар укхаза. 2 январе Баский мехка боабю полицейски капрали армейски апсари. ШоллагIча дийнахьа Мадрида юкъе террористий карагIа велар столица тIема губернатор Константино Ортин Хиль. 9 январе малаш ба ца ховча наха дукхьал тоаш дIатIа а йийтта Iовиллаи Испане лакхахьарча суда член Мигэль Крус Кузику.

Цу зуламий а дукхача кхьчар а автораш ЭТА яхача террористически организацера нах ба. Васкски провинцешта автономи лулга а дехаш, «бийнийн тепчийн доктрина» хьаллаьрча цу боевикизировании группа членаша леладу гIулакхаш анархотерроризма ловице тIара да. ХIаьта дилла а уж сихлуш йола ха мехка политически вахаре цхьа лоархIаме хувцамаш хулача ханаца нийсъяле хул. Масала, хьалхагIа цар дав кизаш сихделаю дIадахача шера гураьа, Испане кердача конституце хьагIаъхьара дерригача къаман референдум хиннача хана.

ТIеххьара провокацеш е йолалуш ЭТА лаьрххIа заявлени йир «герзашцарча низий иерархия эташ е ее ха хьатIахьахьчай» вина. Зуламашта хетачох, ЭТА де лерхIар да мохк кхы цхьаьнца лоархIамарча событена — 1 марте деча парламентски хоржамашта юхегIертача хана эскаро беспорядкаш хьоалгта.

Террористий аццеех боккха пайда эц франкистски организацеша. Хиль дIавелла болхача хана, масала, траурни процессена юкъе а баьнна антиправительственни лозунгаш а кхайкадеш Iаьдал эскарга лулга дIа а дехаш хьийзар Франко дегавоалларш. Тешкьалде деваш да, диктатор веннача тIехьагIа духхьашха цIур лелаберашца цхьана гуччахьа тоуззаш Суареса правительства наьха шоаш раьза да хилар кхайкадеш хинна эпсараш хилар.

Бахача наха хьаллоацаш доацача, гаьнна йолхаш планаш болаш долча аьттехьарча низаша догдоахар эскар, нийсагIа аьлча, цун консервативни даькъ да. Из хIама нIийле йоацеш а дац. ТIема гIулакхаш тIарча нахе юкъе, цу даьъе лаккерча гIулакхаш тIарчарна юкъе а, болаш ба франкизма идеологеца хьаллхийна а дуккхача шерашна тешпламен цIечен цуна гIулакх даь а нах. Шеко йоацаш да, Испане хулаш дола хувцамаш уж раьза болаш ца хилар. Аьттехьара пропаганда гIерт ишта къонача эпсарий цхьадолча даькъе патриотически уйлаех пайда эца а. Шоаита юкъеоза гIертащ къамаьлаш дарал совгIа шантаж лелаю, хьалхьебу: «Шоана тоаш етт! Лораде тхо а шоаш а! Сонае беспорядкаш, оттаде чIоагIа Iадал!»

Мехла уж гIерте а, хIанз укх сахьте, эскар правительствана дукхьалдаькхха вIаштIехьдалац. Герзашцарча низий традиционни денна хетальча чен тIа ше къамаьл деш Испане правительствана керте латтачун оборона гIулакхашта волча хьалхарча заместителя янарала Гутьеррес Мельядос заявлени йир, эскар, авиаци, флот шоашта тIалаттача декхара тешшаме хургда — Iалашъергья къаман кхерамзле, гаранти лургья демократизаце процессана аьнна. Хиль дIаволлеча хана хинна инциденташ хардахьа а лоархIаш, цо белгалдаьккхар герзашцарча низаша конституци дизал хьаллоацаш хилари, хIаьта цо из бокъонца чаккдоаккхилга Iалашдара де йиш мел яр дергхилари.

Васкски провинцешнен Мадридеи дийннача герзашца ле лийрхIар кхоачаш хиланзар — из дар политически вахар социадаллийтар, мехка кхерама атмосфера оттаяр, хIанз латташ доле низий дIашйсдалар хувцар. ШоллагIча оагIорахьара, январа деношка хиннача событеша хьахьекхар, реакци тIом ца беш тIехьашка яла дага ца хилар. Цудухьа, Испане Компарте заявлене тIа белгалдаьккхача тайпара, франкистски ханарча боадон деночка юхе тIа ца оттадара, мехка истори Iаьрха оагIув кхы хьеллалургйоацаш дIаиъоалара прогрессивни демократически низий барт чIоагIбе декхарийла ба мехка патриоташ.

Ю. ВЫБОРНОВ.
(АПН).

Долакха-Юрта контрреволюцена дукъала тӀом хилна 60 шу дизарга

ДАИМ ЯХАРГЬЯ ТУРПАЛИЙ ЦӀЕРАШ

[illegible]

ЦӀЕЧА СОТНЕ КОМАНДИР

[illegible]

ДАХКИЛЬГОВ Шурра.

СУРТА ТӀА: Дахкильгов Хьамзат.

Къонача атеиста гӀулакхаш

Дешархошта атеистически кхетам баларе дукха терам тӀаухийт Соьлжа-ГӀалара № 19 йолча тха школе. Ухкала массехк шу хьалха вӀашагӀа а елла болх беш я историе хьехархочо М. О. Гетагазовас кулгалдеш йола «Къона атеист» яха дешархой кружок. Бетта цкъа школе араяха «Къона атеист» яха певгазет. Школерча библиотеке йолаш я хан-хамнахь керда литература юкъе а ктухьаш эргайолаш йола «Дынах долм [illegible]» яха [illegible].

Атеистически кхетам балара баха тайп-тайпарча формаехи методехи пайда ийбу классий кулгалхошех хьехархошех. Иштта, 8 «Б» классе соьлха чакхъалирар «Марха ялоабигга — уьаалцӀенойна зане да» яха беседа. [illegible] чакхъалир цу классе «Кхы-Болча планеташ тӀа дий-те вехар?» яха хаттарийн мо[illegible] сайре, «СССР — дукъа [illegible]» [illegible]

[illegible]

А. ГАНДАЛОЕВ,
Соьлжа-ГӀалара № 19 йолча школа классан кулгалхо.

ФЕ ХИЛА

[illegible]

ДӀадахаза кӀирагӀа республикин [illegible] 45 [illegible] хилий, царех 5 саг [illegible], 25 саг [illegible]. Лозабаларшта юкъе 6 саг гӀоьлеой ба.

НГӀ АССР МВД ГАИ.

САГИ ЦУН ГӀУЛАКХИ

ХЬЕХАРХО

НурийтӀагӀа шу да Медов Жабраьила Якъуба школе болх бу. Цу нурийтта шера хьаоагӀа из шиъ говзал хадданза лаьттахь. Школе [illegible]

се хьачу мишта воал а, цо доьш мишта оал а. Деррига а да лоархӀам болаш. Якъуба из дина кхетадеш хилар хьа[illegible]

[illegible]

Педагогически балхаца пайдане доацаш, лоархӀаме доацаш хӀама дац, кхьеметтел лоархӀаме да хьехархо клас[illegible]

[illegible]

Класс цхьа боккъо йола. Цхьа декхар кхоачашду коллектив йолча боал [illegible] пайда. Из кхета а деш бу Якъуба болх.

А. ЦИЦКИЕВА,
Кхьиий вешала Ӏилматехьаща институте Нохч-ГӀалгӀай факультала Ӏилман белхахо. РСФСР халкъа образовани отличник.

СУРТА ТӀА: наьна меттех литературан кабинете урок чакхйоаккхаш ва Я. Ж. Медов. Н. ПЛИЕВА сурт.

КЕРДА КНИЖКАШ

Нохч - ГӀалгӀай паччахьалкхен издательства вепатеха арахийцад гӀалгӀай йоазонхочун Чахкиев СаӀида «Дадиллн» яха эрсий меттала дола керда книжка. Цунна юкъеяхай сборника цӀи енна «Дадиллн» яха повесть, «ТӀеххьара дехар» яха пьеса, йоазонхочо тӀехтьарча шерашка язда цхьандацдола дувцараш а.

Сийлахь боккхача Даймехка тӀема турпалеча денош хетаь я дукха ха йоацаш Грозне эрсий меттала арахийца «Партизаний накъашка гӀолла» яха кхы цхьаькха повесть а. Цун авторашца ба Грознера литератор А. Николаенкои тӀема ветеран, Белоруссе хьунашка партизански отряде волаш фашистех латаш хина Галимов [illegible].

С. ПАРЧИЕВ.

Редактор Т. А. ТЕБОЕВ.

БАХАЧА НАЬХА ТЕРКАМГА!

[illegible]

Тха адрес: г. Грозный, Чернышевски [illegible] улица, 66, Центральни рынок.

ТЕЛЕВИДЕНИ

10 ФЕВРАЛЬ
I ПРОГРАММА

[illegible]

21.00 — «Кара Кобозе [illegible]» яха телевизионни художественни фильм.

11 ФЕВРАЛЬ
I ПРОГРАММА

[illegible]

II ПРОГРАММА

[illegible]

РАДИО

[illegible]

ТАХАНИ КХОАНЕИ ХУРГДА

10-ча феврале

В. И. Ленина цӀерагӀа культура Дворец. 15.00. Харжархошта дола концерт. 15.00. «Дагалаттар» яхача книжкашдезарий клуба заседани. 17.00. «Ден нердадараш» яха кинопанорама. 18.00. Лекционни зал. Советски Эскара хетаьь кинофестиваль. «Водаш вар салте» яха фильм.

Н. К. Крупская цӀерагӀа культура Дворец. 11.00. Машиннаькъахой тӀемен къахьегамен сийлен музее гӀолла еш йола экскурси. 16.00. Харжархошта дола концерт.

Химиков культура Дворец. 15.00. «Атеист» яхача клуба аргӀанара заседани. «Лаьттах а сигаленах а дола баьдар» яха беседа. 17.00. «Лакхехьара Совет — СССР паччахьалкхени Ӏаьдален управлени эгтара лакхера орган» яха беседа. Харжархошта дола концерт. 18.00. «Ден нердадараш» яха кинопанорама.

11-ча феврале

В. И. Ленина цӀерагӀа культура Дворец. 16.00. Харжархошта дола № 2 йолча берий музыкальни школа концерт. 15.00. «Йоазонхо а дипломат а» яха А. С. Грибоедов кхелха 150 шу дизарах йола беседа. 18.00. Лекционни зал. Советски Эскара хетаьь кинофестиваль. «Доазув лорадеш ва сор» яха фильм.

Хоттам

Тахан республикина гӀоллех Грознех хувцалуш моржаш а йолаш, йовчаш а йоацаш, Ӏуйранна цхьайолча моттигашка дохк а доаллаш, малхбоалехьара секунде 0—5 метр чӀоагӀа мух а хьекхаш хилен фегара температура республике 0—5 (ловиах районашка 5—10), Грозне 3—5 градус йӀовхал йолаш хилен тарлу.

Кхоанех ломмен моржаш а йолаш, цхьайолча моттигашка лоа а делхаш, дохк а доаллаш, ша билла а йолаш, тайп-тайпарча оагӀонашкахьара секунде 3—7 метр чӀоагӀа мух а хьекхаш хилен фегара температура бийсана 4—9 градус шелал йолаш, дийнахьа —1, +4 градус йолаш хилен тарлу.

Метеостанци.

ТХА АДРЕС: 364051, г. Грозный, Ленина, 9 (3-гӀа этаж). Телефонаш редактора — 3-44-96; редактора зам. — 3-39-11; бехктоакхама секретара — 3-34-38; партийни вахарен культуран отделий — 3-61-46; промышленность отдела — 3-42-30; юрта бахама отдела — 3-42-28; письмай отдела — 3-74-68; бухгалтере — 2-54-30; корректорске — 2-89-88.

НАШ АДРЕС: 364051, г. Грозный, ул. Ленина, 9 (3-й этаж). Телефоны: редактора — 3-44-96; зам. редактора — 3-39-11; ответственного секретаря — 3-34-38; отделов партийной жизни и культуры — 3-61-46; отдела промышленности — 3-42-30; отдела сельского хозяйства 3-42-28; отдела писем — 3-74-68; бухгалтерии — 2-54-30; корректорской — 2-89-88.

Газет арадуьлл шинарен, ерен, шоаттен деношка.

С005046. «Грозненский рабочий» издательства типографи, Маяковски, 92. Типография издательства «Грозненский рабочий», ул. Маяковского, 92. Заказ № 1053.